

בש"פ 7429/14 - חוסאם נאסר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7429/14

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

העורר: חוסאם נאסר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 7.10.2014 במ"ת 12851-09-14 שניתנה על ידי כבוד השופטת ד' עטר

תאריך הישיבה: י"ז בחשון התשע"ה (10.11.2014)

בשם העורר: עו"ד שרון ברגמן

בשם המשיבה: עו"ד נעימה חנאווי

החלטה

א. ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן חוק המעצרים) על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב (השופטת ד' עטר) בתיק מ"ת 12851-09-14 מיום 7.10.14, בגדרה הורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים כנגדו (ת"פ 12554-09-14). עניינה של הפרשה - שתי עבירות שוד המיוחסות לעורר.

ב. ביום 4.9.14 הוגש כנגד העורר כתב אישום, המייחס לו, במסגרת שני אישומים נפרדים, שתי עבירות שוד לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977, ועבירה של מעשי פזיזות ורשלנות לפי סעיף 338(א)(1) לחוק. לפי המתואר, בשני אירועים נפרדים - הראשון ביום 3.8.14 בסניף בנק "מסד" בכפר סבא, והשני ביום 10.8.14 בסניף הבנק הבינלאומי, אף הוא בכפר סבא - נכנס העורר לסניף, ניגש אל דלפק הקופאים תוך שהוא אווז בידו חפץ הנחזה להיות אקדה, פרץ את הדלת המפרידה בין הדלפק לאולם הלקוחות, ואיים על הקופאים באמרו "תביא כסף, תביא כסף" (כך במקרה הראשון) ו"את הכסף, תנו את הכסף" (כך במקרה השני). בשני המקרים מסרו הקופאים המפוחדים לעורר סכומי כסף מזומן, והלה נטל את הכספים ונמלט מן המקום. על פי הנטען, באירוע השני נמלט העורר באמצעות רכב שהחנה מחוץ לבנק, ובמהלך נסיעתו עלה על אי-תנועה ואף חצה צומת באור אדום.

ג. יחד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה לעצור את העורר עד תום ההליכים המשפטיים. בבקשה נטען, כי בידי המשיבה ראיות לכאורה להוכחת אשמת העורר, ובין היתר: צילומי אבטחה משני סניפי הבנק; הודעותיהם של עובדי הבנקים; עדותו של עד ראיה אשר מסר מספר לוחית זיהוי התואם באופן חלקי את מספר הרישוי ברכב המילוט; חוות דעת של מז"פ ביחס לסרטוני האבטחה; איכונים למספר הטלפון של העורר, הממקמים אותו במסוך לזירות אירועי השוד במועדים הרלבנטיים; הודעות בני משפחתו וחבריו של העורר וכן הודעת נהג מונית, ממנה עולה כי הסיע את העורר לבנק "מסד" בסמוך לאירוע השוד הראשון. הוסיפה המשיבה וטענה, כי מעשי העורר מקימים עילת מעצר סטוטורית נוכח החשש משיבוש הליכי משפט (לפי סעיף 21(א)(1)(א) לחוק המעצרים), שכן העורר התייצב לחקירה רק 8 ימים לאחר מן היום בו הוזמן לכך, וזאת לאחר שהתעמת עם בתו שירין (להלן שירין) שנחקרה אף היא בקשר לאירוע, וזאת כדי לברר את מהות החקירה. כן נטען לקיומה של עילת מעצר נוספת, נוכח מסוכנותו של העורר לציבור (לפי סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק). לבסוף ציינה המשיבה, כי העורר ביצע לכאורה את המיוחס לו אך זמן קצר לאחר שריצה עונש מאסר בפועל של 24 חודשים בגין עבירות של התפרצויות והיזק לרכוש, וכי לחובתו 9 הרשעות קודמות, לרבות הרשעה בעבירת שוד שנעברה בשנת 2004, בגינה ריצה תקופת מאסר בפועל בת 4 שנים.

ד. בדיון בבית המשפט המחוזי ביום 7.10.14, הסכים בא כוח העורר דאז להתקיימותן של ראיות לכאורה, אך סבר כי עוצמתן נמוכה באופן המחייב את שחרורו של העורר לחלופת מעצר. בא כוח המשיבה טען, כי אין לסמוך על העורר נוכח המסוכנות העולה מכתב האישום כנגדו וכן בשל עברו הפלילי המכביד, הכולל הרשעות בעבירות דומות לעבירות נשוא כתב האישום. כן ציין, כי העורר לא התייצב לחקירה במועד שהוזמן לכך, ואף ניסה לדלות מבתו שירין פרטים בנוגע לשאלות שנשאלה בחקירתה, כדי לברר בדבר חומר הראיות המצוי בידי חוקריו. על יסוד האמור טענה המשיבה, כי אין לאפשר את שחרורו של העורר לחלופת מעצר.

ה. בהחלטה מאותו יום קיבל בית המשפט המחוזי את בקשת המשיבה והורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים. בית המשפט קבע, כי אין ראיות ישירות להוכחת העבירות המיוחסות לעורר, אלא "מארג ראיות נסיבתיות לכאוריות, אשר הצטברותן מובילה למסקנה כי בשלב זה של הדיון קיים פוטנציאל להוכחת המיוחס למשיב בכתב האישום" (עמ' 3 להחלטה). לצורך קביעה זו סקר בית המשפט בהרחבה ראיות אלה, ובין היתר: הודעתו של לקוח ששהה בבנק בעת אירוע השוד השני (להלן העד הלקוח), לפיה נראה העורר כשהוא עוזב את הבנק בבהילות, נכנס לרכב שחנה בחניה כפולה ונוסע במהירות מן המקום. כן מסר העד, כי הספרה הראשונה בלוחית הזיהוי היתה מטושטשת, אך הצליח לזהות את שלוש הספרות האמצעיות, 818; צילום של רכב המילוט שנמסר למשטרה על ידי נהג (להלן העד הנהג) שהבחין ברכב העוקף אותו דרך אי-תנועה, ומסר כי הבחין גם בספרות 818-14 בלוחית הזיהוי של

הרכב; מזכר של רס"ר אמיר שרון אשר הגדיל את תמונת הרכב שנמסרה למשטרה וזיהה את צירוף המספרים 018-14. בחיפוש שערך על פי ספרות אלה אותר רכב אחד בלבד, השייך לשירין; חקירתה של שירין, בה מסרה כי למעלה מ-5 חודשים כבר אינה נוהגת ברכב. כן ציינה, כי רכשה בעבור העורר בתחילת יולי 2014, לאחר שהשתחרר מן המעצר, טלפון נייד, ואיכונים למספר זה מיקמו את הטלפון, בזמנים הרלבנטיים, בסמוך לזירות האירועים; העובדה כי העורר התייצב לחקירה רק ביום 18.8.14, אף כי מודע היה לחקירתה של שירין שנערכה ביום 10.8.14 וגילה בה עניין; חקירותיו של העורר, שבמהלכן סתר את עצמו ואף חזר בו מגרסאותיו. כך למשל טען העורר בחקירה מאוחרת, כי בעת השוד הראשון החנה את רכב המילוט בבית חולים "מאיר" בכפר סבא, ואולם חזר בו לאחר מכן מגרסה זו; הודעותיהם של נהג מונית וסדרן העבודה שלו, לפיהן בבוקר השוד הראשון הסיע נהג המונית את העורר מבית החולים לרחוב בו ממוקם הבנק, ובשעה הרלבנטית, בסמוך לאחר ביצועו של השוד, הסיעו חזרה לבית החולים; תיעוד האירועים במצלמות האבטחה משני הבנקים, בו ניתן להבחין בדמיון בין חלקי פניו הגלויים ומבנה הגוף של השודד לבין אלה של העורר; עדותה של עובדת בבנק "מזרחי-טפחות", בו לעורר חשבון בנק, באשר למצבו הכלכלי הירוד של העורר; אמירות מפלילות שנאמרו מפי העורר במסגרת חקירתו ומגרסה שמסר בפני המדובר, מהן עולה כי לעורר ידיעה בדבר פרטים מוכמנים בקשר לזירות האירועים; נוכח האמור נקבע, כי קיימות ראיות לכאורה בעוצמה המספקת להוכחת אשמתו של העורר, ובית המשפט הורה על עצמו כאמור מעלה.

הערר

1. בערר שהוגש באמצעות בא כוחו החדש טוען העורר, כי עוצמתן המצטברת של הראיות הנסיבתיות כנגדו חלשה באופן שיש בו כדי להצדיק בחינת חלופת מעצר בעניינו. בהמשך לכך מתייחס העורר לשלל הראיות שציין בית המשפט בהחלטתו וטוען, בין היתר, כי לא נצפה בשום שלב נוהג ברכבו של שירין במהלך המועדים הרלבנטיים; כי רכב המילוט כלל לא נצפה במועד הרלבנטי לשוד הראשון; כי אין כל ראיה לכך שהרכב שנצפה על ידי העד הלקוח הוא אותו רכב שנצפה על ידי העד הנהג. עוד טוען העורר, כי הדמיון בינו לבין מבצע השוד העולה לכאורה מתיעוד מצלמות האבטחה אין די בו לביסוס התשתית הראייתית כנגדו. בהקשר זה אף נאמר, כי בדו"ח הבדיקה הדיגיטלית זיהויו כשודד ממוקם ברמת ודאות נמוכה ביחס לשני מעשי השוד - לגבי השוד הראשון, "אפשרי" כי מדובר בעורר, וביחס לשוד השני "לא ניתן לשלול זאת" - דבר המחליש לדבריו את עוצמת הראיות.

אשר לאיכון הטלפון נטען, כי האיכון בבוקר השוד הראשון אינו ממקם אותו בסניף הבנק, אלא בקרבת מקום; ביחס לאיכון בבוקר השוד השני טוען העורר, כי איכנו בשעת השוד דווקא מרחיק אותו מזירת האירוע. כן נטען, כי תיאור החשוד על פי העדים מחליש את זיהויו של העורר כשודד, שכן לפי חלק מן העדים השודד לא היה בעל חזות ערבית אלא חזות "מזרח אירופאית" או "רוסית", בעוד העורר הוא בעל "חזות מזרחית" לדבריו; עדה אחת ציינה כי יתכן שלשודד היה מבטא רוסי, ואילו עדה אחרת ציינה כי השודד דיבר במבטא עברי נקי - ולדברי העורר, אופן דיבורו אינו מותיר ספק אשר למוצאו כערבי. אשר לעדותו של עובד בנק "מזרחי טפחות", טוען העורר כי אין במצב כלכלי קשה בהכרח להוביל לביצוע מעשי שוד, ומכל מקום אין לייחס משקל לעדות זו שעה שאין העובד מופיע ברשימת עדי התביעה בכתב האישום ולא הוגשה בקשה לצרפו. כן מוסיף העורר, כי אמירותיו המפלילות לכאורה שנאמרו במסגרת חקירותיו - כך למשל, כאשר אמר לחוקרת "יש לך תיק תפור, מה את מחרבשת" - נאמרו בציניות, וחלקן כלל לא נאמרו. אשר לאמירותיו בפני המדובר נטען, כי הסוגיות שהעלה העורר בדבר טביעות האצבע, והמצביעות לכאורה על ידיעת פרטים מוכמנים מזירת האירוע, נאמרו מתוך חשש להפללתו באמצעות השתלת טביעות אצבעותיו במקום, והכרת הפרטים המוכמנים לכאורה נבעה מן השחזור שערכה היחידה החוקרת עמו בזירות האירועים.

ז. בדיון חזר בא כוח העורר על טענותיו שבבקשה, לפיהן הראיות לכאורה העומדות כנגד העורר חלשות באופן המצדיק את שחרורו לחלופת מעצר; לצורך כך שב והעלה טענות כנגד הראיות השונות - זיהוי הרכב, איכוני הטלפון, תיעוד מצלמות האבטחה ואמירות העורר מול החוקרים והמדובב - שפורטו מעלה. אשר לחלופת מעצר טען בא כוח העורר, כי בני משפחתו של העורר, אנשים נורמטיביים, מוכנים וראויים לפקח עליו, והציע לשם כך חלופה בדמות מעצר בית מלא, בתוספת ערבויות ופיקוח מתמיד במשמרות בין בני המשפחה. מטעם המשיבה נאמר, כי היא סומכת ידה על החלטת בית המשפט המחוזי, אשר קבע כי כנגד העורר קיים מארג ראייתי בעוצמה המצדיקה את המשך מעצרו, ולצורך כך חזרה על רשימת הראיות שנסקרה בהרחבה בהחלטתו של בית המשפט המחוזי. באת כוח המשיבה הוסיפה והתייחסה לעברו הפלילי של העורר, הכולל 9 הרשעות קודמות בגין ריצה 9 שנות מאסר בפועל בסך הכול; כן עידכנה באת כוח המשיבה, כי ערב הדיון נודע למשיבה שרכב המילוט מצוי בשטחי הרשות הפלסטינית.

הכרעה

ח. לאחר עיון בחומר החקירה בעניינו של העורר, הגעתי לכלל מסקנה כי בידי המאשימה ראיות לכאורה, שיש בהן פוטנציאל ראייתי המקים סיכוי סביר לביסוס אשמתו (סעיף 21(2)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי; בש"פ 4329/12 אימאם נ' מדינת ישראל (2012); בש"פ 4667/12 אזולאי נ' מדינת ישראל (2012)). אכן, הראיות הן נסיבתיות, ואולם אין בכך כדי לגרוע מן העובדה שהן משתלבות יחד לכדי מארג ראייתי שיש בכוחו להרשיע את העורר במיוחס לו (בש"פ 1636/13 קאניאוונג נ' מדינת ישראל (2013), בפסקה ט"ו).

ט. כך למשל, במרכז הפרשה ניצבת מכוניתה של שירין, רכב מסוג "פורד מונדיאו", מ.ר. 8901814, אשר לפי הנטען נמלט בה העורר לאחר ביצוע השוד השני. כאמור, העד הלקוח מסר בהודעתו (הודעה מס' 2 במוצגי התביעה), כי ראה את השודד נמלט במכונית ("רכב ישן מספר משונה לבן בהיר") שחנה בחניה כפולה בסמוך לבנק. עוד נמסר מטעמו, כי הספרות הראשונות בלוחית הזיהוי טושטשו, אך הצליח לזהות את הספרות האמצעיות, הן 818. מן העד הנהג נמסר (הודעה מס' 23), כי הבחין -בדקות הסמוכות לאחר ביצוע השוד - ברכב מסוג פורד, דגם "מונדיאו" או "פוקוס", אשר עקף אותו דרך אי תנועה וחצה בצומת ברמזור אדום. העד הספיק לצלם את הרכב, והעביר את התמונה (א.פ.ש. 3 במוצגי התביעה) לידי המשטרה, תוך שציין כי זיהה את הספרות 818-14 בלוחית הזיהוי. רס"ר אמיר שרון, אשר קיבל תמונה זו לידי, הגדיל את התמונה והבחין כי חמש הספרות האחרונות הן 018-14, ועל פי מספרים אלה איתר רכב אחד בלבד, רכב מסוג "פורד מונדיאו", מ.ר. 8901814, שבעלותה של שירין. מאז ביצוע השוד השני ועד ערב הדיון - שאז כאמור נודע למשיבה כי הרכב אותר בשטחי הרשות הפלסטינית - לא נמצא רכב זה, והעורר לא הצליח לספק הסבר להיעלמותו. בהודעתו מיום 18.8.14 (הודעה מס' 13), שלל העורר כל ידיעה באשר לרכב המילוט, וציין רק כי בבעלותה של שירין רכב, אך הוא אינו מודע לסוג הרכב ולמספרו. ואולם, דבר זה נסתר בעדותה של שירין מיום 10.8.14 (הודעה מס' 9), והעורר אף חזר בו מכך ומסר בהודעה מאוחרת יותר, מיום 27.8.14 (הודעה מס' 27), כי הוא נוהג ברכב לעתים.

י. העורר אף סתר את עצמו וחזר בו מגרסתו ביחס למעשיו בבוקר השוד הראשון. כך, בהודעתו מיום 24.8.14 (הודעה מס' 22) מסר כי החנה את רכבו ביום השוד בבית החולים, בין השעה 7:30 בבוקר לשעה 14:00 בצהריים

(שורות 51-74), אך לא ידע לומר היכן היה בזמן זה:

"שאלה: למי יש רכב כזה במשפחה שלך?"

תשובה: אם אני אגיד לך שהרכב שאני עשיתי אתו את השוד על בנק מסד, שאני חשוד שעשיתי את השוד הזה חונה ב-03.08.14 בבית חולים מאיר משעה 7:30 בבוקר או 7:45 עד שעה אחת או שתיים בצהריים ... זה אחד השודים שאתה אומר עשית את השוד ברכב שלך.

...

שאלה: מדוע חנה הרכב בחניון ביה"ח באותו יום?

תשובה: לא יודע, אני סיימתי.

שאלה: האם אתה היית באותו היום בבית החולים?

תשובה: לא. לא. אין לי תשובות.

...

שאלה: איפה אתה היית באותו יום ב-3.08 בין השעות אותן הזכרת?

תשובה: לא זוכר.

שאלה: האם היית בבית החולים?

תשובה: כן.

שאלה: מה הסיבה שהיית בביה"ח?

תשובה: אני לא צריך לענות על השאלות הללו.

שאלה: האם אתה היית בבית החולים בין השעות 7:30 ל 14:00 בלי לצאת ממנו?

תשובה: לא זוכר.

שאלה: האם יצאת מביה"ח בין השעות האלו?

תשובה: לא זוכר, שהייתי ולא הייתי."

בחקירה הבאה, מיום 27.8.14 (הודעה מס' 27), חזר בו העורר מגרסתו הקודמת, לפיה החנה את הרכב בבית החולים (שורות 29-37):

שאלה: אני קצת ארענן את זיכרוני, בחקירה הקודמת מסרת לי שהחנית את הרכב בחניון של בית החולים מאיר החל מהשעה 7:30 בבוקר ועד השעה 14:00, האם כעת אתה נזכר?

תשובה: לא 14:00, יכול להיות 13:00, 13:30, 13:20.

שאלה: באיזה צד של החניון החנית את הרכב?

תשובה: אני לא חנית את הרכב.

שאלה: מי חנה את הרכב?

תשובה: לא יודע.

שאלה: מי חנה את הרכב?

תשובה: לא יודע, לא זוכר.

יא. בהמשך לכך, על פי הודעת נהג המונית (הודעה מס' 29), והודעת סדרן העבודה שלו (הודעה מס' 36), בזמנים הרלבנטיים לפני השוד ולאחריו נסעה המונית מאזור בית החולים אל קרבת הבנק, ובתום אירוע השוד נסעה מאזור הסמוך לבנק ברחוב המוביל חזרה לבית החולים. כזכור עוד, איכון מספר הטלפון שברשות העורר - שעל פי הודעתה של שירין מיום 10.8.14, רכשה עבורו לאחר שהשתחרר מן הכלא - ממקם אותו בסמוך לזירת האירוע בשני מקרי השוד.

יב. עוד יש לציין את תרגילי החקירה שבוצעו בעניינו של העורר בשיחותיו עם החוקרים ועם המדובב המשטרתי, במסגרתם תועדו מפי העורר מספר אמירות מפלילות. כך למשל, במזכר מטעם החוקר רס"מ ירון טולדנו מיום 25.8.14 (מוצג קכ"א למוצגי התביעה), נמסר כי העורר הועבר, כחלק מתרגיל חקירה, להטבעת אצבעותיו במשרדי הזיהוי הפלילי. על פי המזכר, החל העורר לשאול שאלות מפורטות בדבר זיהויו באמצעות טביעות אצבעותיו: "טרם הטבעתו, פנה אלי החשוד ואמר: 'אם פותחים מגרות ודלתות ככה (תוך שהוא מדגים תנועות הזזה ופתיחה עם פרקי אצבעות) יש טביעות אצבע?' ... 'אין טביעות אצבע', השבתי לו ואמרתי שיחשוב טוב וינסה לשחזר את האירועים בבנקים ויגיע למסקנה אחרת, החשוד שתק ונראה כי הוא חושב דקות ארוכות, בהמשך פנה אליי ואמר 'בוא נעשה עסקה מה אתה מציע?' ... בהמשך, בעת שעבר לידו חוקר זירה פנה אליו ושאל אותו: 'כמה נקודות צריך בשביל טביעות אצבע?' 12, לא?". באופן דומה במזכר מיום 1.9.14 מסרה החוקרת רס"מ אורית פלד שאול, כי בתום החקירה אמר לה העורר, בין היתר, כי "יש לך תיק תפור מה את מחרבשת? איפה הייתם עד היום? השוד בבנק מסד היה לפני חודש".

יג. מהצטברות ראיות אלה, בין היתר, וגם אם לעורר השגות עליהן, עולה כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית להוכחת אשמתו. יודגש, כי טענותיו של העורר כנגד עוצמת הראיות דינן להתברר בכור ההיתוך של ההליך העיקרי, ואילו שלב הנוכחי יש להסתפק בקביעה כי קיימות ראיות לכאורה להרשעתו של העורר במיוחס לו, ומכאן כי אין לשנות מהכרעת בית המשפט המחוזי בהקשר זה. דומה גם שאין לומר לעת הזאת כי עוצמתו הלכאורית של המארג הראייתי חלשה, אף אם בראיות נסיבתיות עסקינן.

יד. ומכאן לשאלת חלופת המעצר - כזכור ביקש העורר, כי בית המשפט יבחן את שחרורו לחלופה באמצעות תסקיר מעצר. בא כוח העורר הציע כי בני משפחתו של העורר יפקחו עליו במעצר בית מלא. סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים מצוה על בית המשפט לבחון, בטרם יורה על מעצר מאחורי סורג ובריח, הניתן לאיין את המסוכנות הנשקפת מן הנאשם על ידי אמצעי שפגיעתו בחרותו פחותה. דבר זה נבחן, על פי הפסיקה, בהיבט המעשה ובהיבט העושה (בש"פ 6700/04 מדינת ישראל נ' גרה (2004), השופט עדיאל). אשר למעשה, נפסק לא אחת, כי אם סבור בית המשפט שלעילת המעצר עוצמה גבוהה, מתייחר הצורך בבחינת חלופת מעצר קונקרטי (ראו בש"פ 8314/12 ג'עברי נ' מדינת ישראל (2012); בש"פ 3391/13 עווידה נ' מדינת ישראל (2013); בש"פ 2873/14 אילוז נ' מדינת ישראל (2014)). כשלעצמי, תומך אני ככלל בהזמנת תסקיר לשם עמידה על טיבו של העושה, אך פעמים שהמעשה הוא המונע את מתן האמון מעיקרא. בנידון דידן עומדת בבסיס המעצר עילת המסוכנות, העולה מן המיוחס לעורר מכתב האישום, לפיו פרץ לפני שני סניפי בנק ואיים על העובדים באמצעות חפץ הנחזה להיות אקדח וזאת כדי שימסרו לידו כספים, ולאחר מכן - באירוע השוד השני - נהג באופן רשלני ונמהר שיש בו כדי לסכן חיי אדם. בהיבט העושה, עברו הפלילי של העורר - המונה עבירות רבות, רובן עבירות רכוש ובהן שוד מזוין וכן עבירות איום ועוד אחרות, והכולל בהרשעתו האחרונה מאסר על תנאי בר הפעלה - מכביד מאוד, ומהווה כשלעצמו אינדיקציה למסוכנות. לא למותר לציין את החשש לשיבוש הליכי החקירה, כפי שפורט מעלה.

טו. איני נעתר איפוא לערר.

ניתנה היום, י"ט בחשוון התשע"ה (12.11.2014).

ש ו פ ט